

Analisis Faktor Penyumbang Terhadap Penyalahgunaan Dadah dan Usaha Pemulihan dari Segi Kognisi di Pusat PENGASIH Malaysia

Analysis of Contributing Factors Towards Misuse of Drugs and Rehabilitation Efforts in Terms of Cognition in PENGASIH Centres, Malaysia

Suppiah Nachiappan

Fakulti Pendidikan dan Pembangunan Manusia, Universiti Pendidikan Sultan Idris
Tanjong Malim, Perak
email: suppiah@fppm.upsi.edu.my

Abstrak

Kajian ini bertujuan menganalisis faktor penyumbang terhadap penyalahgunaan dadah dan usaha pemulihan dari segi kognisi di pusat-pusat PENGASIH Malaysia. Responden kajian ini terdiri daripada enam buah pusat PENGASIH di seluruh Malaysia. Kaedah pedagogi hermeneutik digunakan untuk menginterpretasi teks temu bual yang dikutip daripada responden berkenaan. Fokus hasil kajian adalah terdiri daripada faktor penagihan dadah, usaha-usaha pemulihan dadah, program atau aktiviti yang dijalankan, cara penagih dipantau, cara penagih dipulihkan, program-program kesukaan dan sifat-sifat staf di pusat-pusat berkenaan. Usaha-usaha berterusan daripada pihak kerajaan dan swasta boleh membantu mereka menjauhi daripada penagihan dadah selama-lamanya.

Kata Kunci penyalahgunaan dadah, pusat PENGASIH, kognisi dan kaedah pedagogi hermeneutik

abstract

This study aims to analyse the contributing factors towards the misuse of drugs and rehabilitation efforts in terms of cognitive in PENGASIH centres. The respondents of this study consist of six PENGASIH centres from all over Malaysia. Pedagogical hermeneutics method is used to interpret the interview texts that were collected from the respondents. The focuses of this study's outcome consist of the factors of drug addiction, efforts to overcome drug addiction, programs or activities that were carried out, the way the drug addicts are cured from addiction, the drug addicts' favourite activities and the staffs' characteristics in those centres. Continuous efforts from government and private bodies could help them to get rid of drug addiction forever.

Keywords drug abusing, cognition, PENGASIH centres and hermeneutic pedagogy method

PENGENALAN

Kini penyalahgunaan dadah di Malaysia semakin berleluasa dan sudah mencapai tahap yang membimbangkan serta menjadi ancaman yang besar kepada negara. Pelbagai usaha telah dijalankan oleh pelbagai pihak terutamanya pihak kerajaan dalam menangani masalah penyalahgunaan dadah. Walau bagaimanapun, kadar penglibatan penyalahgunaan dadah tidak berkurangan, malah makin meningkat dari semasa ke semasa. Jamaludin Ahmad (2009) menyatakan bahawa penyalahgunaan dadah tidak mengenal mangsa. Keadaan ini terjadi kerana terdapat pelbagai faktor yang boleh mempengaruhi penyalahgunaan dadah, iaitu sikap individu itu sendiri, pengaruh rakan sebaya, permasalahan keluarga dan pengetahuan terhadap dadah.

Boleh dikatakan tiada satu pun yang diakui secara mutlak mencapai jaminan pemulihan keseluruhan daripada gejala penagihan. Kesan pengambilan bukan sahaja melibatkan individu terbabit, kaum keluarga dan komuniti, bahkan juga memberi kesan negatif kepada tahap sosioekonomi sesebuah negara.

Berdasarkan statistik yang telah dikeluarkan oleh Agensi Anti Dadah Kebangsaan (AADK), seramai 126,153 kes penyalahgunaan dadah sepanjang tempoh 2003-2008 dengan melibatkan 14,017 orang penagih baru setiap tahun. Namun begitu, bilangan penagih dadah didapati menunjukkan penurunan daripada 14.9 ribu penduduk pada tahun 2000 kepada 5.9 ribu pada tahun 2008. Ini dapat dicapai kerana banyak agensi kerajaan atau bukan kerajaan telah melaksanakan program pencegahan yang telah memberi kesan yang mendalam kepada masyarakat di Malaysia (AADK, 2013).

Di samping itu, perasaan ingin tahu juga merupakan faktor yang menyebabkan ramai penagih mengambil jalan mudah dengan melibatkan diri mereka di dalam kancah ini terutamanya remaja. Mereka tidak mampu mengawal nafsu mereka dan mula menagih semula. Ini kerana semasa peringkat remaja, mereka lebih disinonimkan sebagai satu peringkat usia yang sedang mencari identiti diri serta arah tuju hidup mereka (Siti Ruslan, 2009).

Menurut Fauziah Ibrahim, Bahaman Abu Samah, Mansor Abu Talib dan Mohamad Shatar Sabran (2008), ke atas 400 orang responden dari lapan buah Pusat Serenti yang kini dikenali sebagai PUSPEN merangkumi Zon Selatan, Zon Timur, Zon Tengah dan Zon Utara bagi mengukur tahap sokongan keluarga terhadap penagih relaps dan menentukan perkaitan antara sokongan keluarga dengan kecenderungan penagihan relaps. Hasil kajian mendapati 96% penagih dadah berulang menyatakan bahawa mereka menerima sokongan yang sederhana daripada keluarga dan hanya 4% yang menerima sokongan yang rendah daripada keluarga. Namun, sokongan berbentuk emosi dan semangat yang diberikan oleh keluarga dilihat kurang berkesan dalam usaha menghalang penagih relaps untuk tidak kembali menagih. Penagih juga masih gagal untuk membebaskan diri daripada terus dibelenggu dengan najis dadah. Ketiadaan interaksi yang bersifat terbuka di antara bekas penagih dan keluarga dikatakan penyebab mengapa penagih masih cenderung kepada penagihan relaps.

Manakala, usaha pemulihan dadah pada dasarnya merupakan suatu cabaran bagi para saintis, khususnya ahli-ahli psikologi, kaunselor psikiatri dan pekerja sosial masa kini. Pelbagai pendekatan telah dicuba seperti memberi dadah gantian, latihan ala ketenteraan (Mahmood Nazar Mohamed, Mohd Shuib Che Din, Lasimon Matokrem, Muhamad Dzahir Kasa & Rusli Ahmad, 1999) rawatan homeopati, pemulihan kerohanian dan penyucian *spiritual*, modifikasi tingkah laku (Rohsenow dan Monti, 1997), pemulihan psikologi (Calaghan, Benton dan Bradley, 1995), psikoterapi (Curran, Helene dan Stephen, 2000) dan pelbagai cara yang lain. Walaupun begitu, boleh dikatakan tiada satu pun yang diakui secara mutlak mencapai jaminan pemulihan keseluruhan daripada gejala penagihan.

Menurut Rusniah Ahmad, Samihah Khalil, Ahmad Nasyran Azrae, Roos Niza Mohd Shariff, Aspalela Abd Rahman, Yusramizza Md Isa (2011), penagih biasanya mengalami dua jenis penggantungan, iaitu fizikal dan psikologikal. Penggantungan fizikal diuruskan dengan cara detoksifikasi, manakala penggantungan psikologikal dipulihkan dengan cara psikologi dan psikososial.

Dalam konteks penyalahgunaan dadah, penagih kurang menggunakan strategi penyelesaian masalah semasa mereka menghadapi masalah. Hal ini menyebabkan proses mengetahui bahaya penyalahgunaan dadah dalam kalangan penagih dadah kurang berkesan. Menurut Suppiah (2013: 2014), kemunculan emosi ke atas masalah yang dihadapi oleh penagih dadah telah mengatasi pemikiran secara rasional, iaitu kemunculan kognisi atau ilmu pengetahuan yang dimiliki oleh si penagih dadah tersebut.

METODOLOGI KAJIAN

Analisis Menggunakan Kaedah Pedagogi Hermeneutik

Kaedah Pedagogi Hermeneutik adalah satu daripada kaedah menganalisis teks (hasil penulisan) yang tertua digunakan oleh para penyelidik untuk menginterpretasi kitab Injil dalam kajian Greek lama. Heidegger, ahli falsafah German menggunakan kaedah ini untuk cuba memahami dan mentafsir ayat-ayat daripada kitab Injil.

Menurut Loganathan (1992/1996), hermeneutik mengutamakan teks sebagai bahan kajian tertentu dan cuba menginterpretasi dan memahami ciri-ciri rasionaliti pemikiran manusia dan maksud yang terkandung di dalamnya. Analisis lebih berbentuk interpretif dan fokus utama adalah untuk melakukan tafsiran dan interpretasi ke atas apa juga yang dihasilkan oleh manusia yang mempunyai implikasi makna (*meaning*).

Pandangan Weinsheimer (1991) dianggap lebih menyeluruh kerana beliau menyatakan, hermeneutik bermaksud suatu teori dan praktis bagi aspek interpretasi. Skopnya menjangkau sehingga mana seseorang ingin mendalami untuk memahami aspek maknanya. Kesemua pengkaji hermeneutik membicarakan aspek interpretasi sebagai fokus kajian mereka. Manakala, Md Salleh Yaapar (1995) melihat teks sebagai mempunyai fungsi semantik atau makna dan rujukan (*reference*).

Ciri-Ciri Kaedah Pedagogi Hermeneutik

Ada beberapa ciri yang berkaitan dengan analisis hermeneutik, iaitu teks sebagai bahan yang dikajinya. Teks merupakan segala produksi manusia yang berkemampuan untuk memperlihatkan serta menganalisis tingkah laku dan pemikiran manusia. Dilthey (1976) menyatakan bahawa, sains hermeneutik melibatkan seni membaca suatu teks untuk mengetahui dan memahami dengan penuh keinginan makna yang tersembunyi.

Ciri hermeneutik, iaitu kewujudan struktur luaran dan struktur dalaman teks secara serentak. Kesemua teks mempunyai dua struktur, iaitu struktur luaran dan struktur dalaman. Struktur luaran merujuk kepada perkara yang tersurat yang dapat dikesan dengan mudah dan secara langsung daripada teks. Apabila teks yang dikaji sukar difahami, maka pengkaji terpaksa bersungguh-sungguh menyelami unsur yang tersembunyi di dalam struktur dalaman untuk menginterpretasi makna yang tersirat.

Menurut Loganathan (1996), 'yang ditunjuk' (*showing*) dan 'yang dilihat' (*seeing*) adalah dua istilah yang penting dalam menerangkan sesuatu makna secara terperinci. Apabila seseorang menunjukkan sesuatu untuk dipelajari, maka yang melihatnya akan berpeluang untuk belajar sesuatu yang baru. Pemahaman baru akan berlaku dan perkongsian ilmu ke arah pementapan akan berlaku secara berterusan. Menurut Loganathan (1996: 3):

“Dunia dan pelbagai proses adalah wujud untuk tujuan-tujuan pedagogi, untuk menyatakan kepada orang, untuk mengarahkan mereka, untuk menjelaskan kekaburan yang dialami dan dengannya menghapuskan kejahilan manusia yang sudah lama berada di dalamnya.”

Sesuatu teks, contohnya, teks catatan hasil temu bual yang mengandungi pelbagai maksud yang tersirat yang tidak boleh difahami melalui pembacaan sekali lalu sahaja. Analisis yang mendalam terhadap elemen di bawah sedar yang tersirat di dalam teks akan membolehkan pengkaji mencapai suatu pemahaman yang bermakna. Pemahaman ini adalah metateks yang boleh memberikan makna kepada teks catatan hasil temu bual responden yang perlu diinterpretasikan untuk menjelaskan kebenarannya.

Responden Kajian

Data temu bual dikutip dari 6 buah pusat PENGASIH, iaitu Cheras, Muar, Jasin, Mawai, Sg. Buloh dan Kota Bharu.

OBJEKTIF KAJIAN

Beberapa objektif kajian dikenal pasti adalah seperti berikut:

1. Mengenal pasti faktor-faktor yang menyebabkan penagih terlibat dalam penyalahgunaan dadah di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia.
2. Mengenal pasti usaha-usaha pemulihan yang dilakukan untuk penagih di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia.
3. Mengenal pasti program/aktiviti khusus dari segi kognisi (ilmu pengetahuan) yang dijalankan sebagai proses pencegahan di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia.
4. Mengenal pasti program-program dari segi kognisi (ilmu pengetahuan) yang berjaya mengurangkan penagihan semula di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia.
5. Mengenal pasti cara penagih dipantau melalui program/aktiviti susulan selepas mereka keluar dari pusat-pusat PENGASIH Malaysia.
6. Mengenal pasti cara-cara penagih dapat dipulihkan daripada penagihan dadah.
7. Mengenal pasti program-program kesukaan penagih di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia.
8. Mengenal pasti sifat-sifat staf di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia.

PERBINCANGAN DAN RUMUSAN

Dalam perbincangan ini, hasil temu bual dengan penghuni di pusat-pusat PENGASIH diinterpretasikan seperti berikut:

1. Faktor-faktor yang menyebabkan penagih terlibat dalam penyalahgunaan dadah di keenam buah pusat PENGASIH Malaysia. Berdasarkan analisis temu bual, majoriti berpendapat bahawa faktor utama yang mendorong kepada penyalahgunaan dadah ialah pengaruh kawan. Selain itu, faktor persekitaran juga mempengaruhi penagih.
Di samping itu, perasaan ingin tahu menyebabkan mereka tidak mampu mengawal nafsu dan mereka mula menagih semula. Faktor kekeluargaan merupakan salah satu faktor kerana ahli keluarga gagal memberi kasih sayang kepada penagih.
2. Usaha-usaha pemulihan yang dilakukan untuk penagih di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia. Program seminar pencegahan penagihan semula dijalankan oleh kumpulan sokong bantu rakan sebaya. Pegawai daripada kumpulan sokong rakan sebaya terdiri daripada pegawai AADK (Agensi Anti Dadah Kebangsaan), pegawai dari pusat serenti dan parol. Pegawai-pegawai tersebut berkongsi pandangan dan pengalaman mereka serta memberi sokongan kepada penagih di pusat-pusat ini melalui ceramah, pameran dan sebagainya.
Pusat-pusat ini menjalankan program yang lebih tertumpu kepada kerohanian dan keagamaan. Aktiviti-aktiviti seperti gotong-royong, tanam tembikai dan lada dianggap menyeronokkan serta dapat membantu melupakan ketagihan dadah.
3. Program/aktiviti khusus dari segi kognisi (ilmu pengetahuan) yang dijalankan sebagai proses pencegahan di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia. Berdasarkan analisis temu bual di dalam terapi kumpulan ini, penagih-penagih akan berkongsi pengalaman dan masalah dengan rakan-rakannya dan juga staf di pusat ini. Selain itu, program sokong bantu diadakan untuk mengetahui tahap pemulihan dan membantu mereka. Dari segi ekonomi pula, kewangan mereka akan lebih teratur dan sistematik di samping dapat mengurangkan masalah disiplin daripada program yang dijalankan oleh pusat ini.
Di samping itu, di sini juga mereka didedahkan dengan persediaan awal sebelum menghadiri temu duga dan program yang dapat meningkatkan perkembangan kognisi. Pihak PENGASIH mengadakan mesyuarat untuk menggalakkan penagih mempelajari kaedah hidup yang bebas daripada dadah dan bersih dari segi rohani.

4. Program-program dari segi kognisi (ilmu pengetahuan) yang berjaya mengurangkan penagihan semula di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia. Berdasarkan analisis temu bual, dapat diketahui bahawa program-program dari segi kognisi hanya mencapai objektifnya sebanyak 50% hingga ke 70%. Kebanyakan penagih yang menetap di pusat ini pulih sepenuhnya melalui teladan dan pengajaran yang diberikan kepada mereka. Hal ini menunjukkan program yang dilaksanakan hampir menepati sasaran dari segi kognisi.

Masih lagi 30% penagih tidak dapat kembali kehidupan asal mereka kerana mereka terlalu lama menghisap dadah, kehidupan mereka sudah sebatu dengan penagihan dadah dan mempunyai motivasi diri yang rendah.

5. Cara penagih dipantau melalui program/aktiviti susulan selepas mereka keluar dari pusat-pusat PENGASIH Malaysia. Berdasarkan analisis temu bual, penagih akan dipantau walaupun mereka keluar dari pusat PENGASIH ini. Program *after care* dilakukan bagi mengumpul kembali bekas penghuni sebulan sekali dan jika didapati mereka menagih semula, mereka akan dipanggil ke pusat ini untuk diberi rawatan dan pemulihan.

Selain itu, pusat ini mengambil langkah yang berterusan melalui pemeriksaan air kencing walaupun mereka telah keluar dari pusat ini. Penagih akan diawasi dan sekiranya mereka disyaki terlibat dalam aktiviti dadah, mereka akan dipanggil untuk menjalani pemeriksaan air kencing yang dikendalikan oleh pegawai-pegawai berpengalaman di pusat ini.

6. Cara-cara penagih dapat dipulihkan daripada penagihan dadah? Berdasarkan analisis temu bual, penagih akan pulih daripada menghisap dadah serta berazam untuk menghentikannya. Penagih akan berasa bosan menghisap dadah apabila umur semakin meningkat. Penagih menyertai pusat PENGASIH atas permintaan keluarga disebabkan mereka amat menyayangi keluarga mereka.

Selain itu, program-program yang padat di pusat ini dapat membantu penagih melupakan dadah dan tidak berpeluang untuk menghisap dadah. Semasa di pusat-pusat ini penagih mempunyai ramai kawan dan mereka boleh meluangkan masanya dengan bercakap dan berkongsi masalah mereka.

7. Program-program kesukaan penagih di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia. Berdasarkan analisis temu bual, majoriti penghuni mengatakan program kesukaan mereka ialah program *after care* dan program oleh kumpulan *Narcotics Anonymous (NA)*. Mereka dapat meluahkan perasaan dan dapat berkongsi pengalaman. Program seperti ini mampu menenangkan fikiran penagih dan menggalakkan berfikir positif kerana berpeluang meluahkan perasaan mereka dan berkongsi masalah antara satu sama lain. Penagih akan tahu jalan yang baik untuk pulih daripada ketagihan dadah ini.

Penagih inginkan sesuatu yang baru yang boleh memberi kehidupan yang baru. Program oleh kumpulan *NA* mengubah diri penagih untuk lebih berfikiran inovatif. Program lain yang disukai oleh penagih adalah aktiviti sembahyang.

8. Sifat-sifat staf di keenam-enam buah pusat PENGASIH Malaysia. Berdasarkan analisis temu bual, majoriti penghuni adalah berpelajaran tinggi dan berfikiran matang serta peramah dalam memberi layanan yang baik kepada residen dalam pusat ini. Mereka juga selalu berkongsi pengalaman dan pendapat mereka dengan penghuni di pusat-pusat ini.

Selain itu, staf di pusat memang bertanggungjawab dan bijak menjalankan tugas yang diamanahkan serta memahami lebih mendalam kelakuan penagih. Hal ini kerana kebanyakan staf di pusat-pusat ini terdiri daripada bekas penagih dan mereka boleh memahami keadaan sebenar dan naluri seorang penagih. Staf di pusat-pusat ini arif dalam memberi tunjuk ajar dan nasihat kepada penagih. Mereka memberi peluang kepada penagih untuk menyuarakan pandangan dan pendapat supaya penagih tidak terlibat dengan aktiviti dadah.

RUMUSAN

Kesimpulannya, terdapat pelbagai faktor yang menggalakkan pengambilan dadah dalam kalangan penagih yang tinggal di rumah PENGASIH. Namun, faktor asas yang menjadi penyumbang dadah adalah kekurangan motivasi dalam kalangan penagih. Menyedari hal tersebut, kebanyakan pusat telah menyelitikan unsur-unsur keagamaan di dalam program-program yang dijalankan di pusat-pusat PENGASIH. Usaha yang berterusan daripada pihak kerajaan dan swasta boleh membantu mereka daripada menjauhi dadah selama-lamanya.

RUJUKAN

- Agensi Anti Dadah Kebangsaan. (2013). Laporan Tahunan AADK. Kuala Lumpur: AADK.
- Callahan, B. M., Benton, S. L., Bradley, F. O. (1995). Implementing a drug prevention program: A comparative case study of two rural Kansas Schools. *Journal of Alcohol and Drug*, 41(1), 26-48.
- Curran, H. Helene, R. & Stephen, H. (2000). Personality, environment and problem drug use. *Journal of Drug Issues*, 30(2) 45-55.
- Dilthey, W. (1976). *Selected writings (Terj. Dedit)* Rickman. H.P: Cambridge University Press.
- Fauziah Ibrahim, Bahaman Abu Samah, Mansor Abu Talib & Mohamad Shatar Sabran. (2008). Sokongan keluarga dan kecenderungan penagihan relaps dalam kalangan penagih dadah di Malaysia. *Malaysian Journal of Social Policy and Society*, 5: 181-194.
- Jamaludin Ahmad. (2009). *Salah guna dadah: Sebab, akibat, cegah dan rawat*. Serdang: Universiti Putra Malaysia.
- Loganathan, K. (1992). *Hermeneutic analysis of discourse*. International School of Dravidian Linguistics, India.
- Loganathan, K. (1996). *Metaphysica universalis of meykandar*. London: World Saiva Council.
- Mahmood Nazar Mohamed, Mohd Shuib Che Din, Lasimon Matokrem, Muhamad Dzahir Kasa & Rusli Ahmad. (1999). *Penagihan dadah dan residivisme: Aspek-aspek psikososial dan persekitaran*. Kedah: Pusat Penyelidikan dan Perundingan, Universiti Utara Malaysia.
- Md Salleh Yaapar. (1995). *Mysticism & poetry: A hermeneutical reading of poems of Amir Hamzah*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Rohsenow, D. J., Monti, P. M., Colby, S. M., Gulliver, S. B., Sirota, A. D., Niaura, R. S., & Abrams, D. B. (1997). Effects of alcohol cues on smoking urges and topography among alcoholic men. *Alcoholism. Clinical and Experimental Research*, 21, 101-107.
- Rusniah Ahmad, Samihah Khalil, Ahmad Nasyran Azrae, Roos Niza Mohd Shariff, Aspalela Abd Rahman, Yusramizza Md Isa. (2011). Undang-undang rawatan dan pemulihan dadah dari sudut pandangan global: Suatu perbandingan. Diperoleh pada 18 Disember 2012 daripada http://www.adk.gov.my/html/pdf/jurnal/2009/jurnal_7.pdf
- Siti Ruslan. (2009). *Penyalahgunaan dadah dalam kalangan remaja*. Laporan Projek Ijazah Sarjana Muda Kaunseling. Sarawak: Universiti Malaysia Sarawak (Tanpa Terbit).
- Suppiah, N. (2013). *Proses kognisi dan afeksi: Kaedah pedagogi hermeneutik dan interpretasi*. Tanjung Malim: Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Suppiah, N. (2014). *Gaya bahasa dan proses kognisi: Kaedah pedagogi hermeneutik dan interpretasi*. Tanjung Malim: Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Weinsheimer, J. (1991). *Philosophical hermeneutics and literary theory*. London: Yale University Press.